

UCTÍVÁNÍ, JÍMŽ JE VYHLAŠOVÁNO

EVANGELIUM

DAN KREIDER

OBSAH

Co znamená, uctívat Boha?	1
Jak Bible popisuje uctívání?	5
Písně, jimiž je vyhlášováno evangelium	9
Bohoslužby, jimiž je vyhlášováno evangelium	12
Služba, jíž je vyhlášováno evangelium.....	15

Co znamená „uctívat“ Boha?

Zcela jednoznačně Bohu na uctívání záleží. Žalmisty jsme opakovaně vyzýváni k uctívání Hospodina (Ž 29,2; Ž 95,6; Ž 96,9; Ž 99,5). Když Ježíš na poušti napomínal Satana, řekl mu: „Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jeho jediného uctívat“ (Mt 4,10). V Janově evangeliu 4,23–24 Ježíš říká: „Ale přichází hodina, a již je zde, kdy praví ctitelé se budou klanět Otci v duchu a pravdě; vždyť sám Otec hledá takové ctitele.“

Možná slova „uctívat“ a „uctívání“ používáme, ale co vlastně znamenají? A jak bychom měli příkazu „uctívejte Hospodina“ rozumět?

Pokud chceme z Písma vědět, co máme dělat, musíme k formování našeho porozumění využít dvou přístupů. Prvním je *systematická teologie*, která popisuje, co říká Bible jako celek k danému tématu. Druhý přístup je *biblická teologie*, která znamená studium konkrétního úseku a jeho porozumění. Pokud se tedy ptáme, „Co znamená uctívat Boha?“ je třeba, abychom se podívali, co o tom říkají jednotlivé pasáže a Bible jako celek.

Ve Starém zákoně je používáno dvou hebrejských slov, která znamenají chválu a uctívání. Jedním významem je „poklonit se“ nebo „uctívat“ (Ex 12,27; Ž 95,6). Dalším je „sloužit“ (Ex 23,25; Ž 100,2). Izrael dostal za příkaz chválit Hospodina a tím nejzjevnějším způsobem chvály bylo dodržování Božího zákona. Jedním z významů chvály byla tedy určitě osobní, soustavná činnost. V Amosově prorocství 5,21–23 Bůh svému lidu říká, že nenávidí oběti, které jsou mu přinášeny, když lidé nežijí svatým životem. Ve starém zákoně tedy vidíme jasnou spojitost mezi oběťmi v chrámu a svatým životem člověka.

Hlavní důraz chvály (a uctívání) ve Starém zákoně je ale na skutečnosti, že chválení Boha se odehrávalo v *určitý moment, na určitém místě a s určitými lidmi*. Boží přítomnost přebývala v chrámu, ve svatyni svatých a Bůh promlouval ke svému lidu při určitých příležitostech. Samozřejmě, že Bůh vždy byl všudypřítomný, ale při těchto příležitostech svůj lid naprosto neklamně navštívil. A nejen to, že čas i místo byly specifické, omezeno bylo také publikum. Do svatyně svatých mohl vejít pouze nejvyšší kněz, který musel být Izraelita z kmene Lévi. Chvála byla tedy primárně spojena s časem, místem a konkrétní událostí.

Nový zákon také používá dvou slov pro vyjádření chvály a uctívání. Obě podtrhují význam použitý ve Starém zákoně. První řecké slovo, *proskuneo*, znamená „poklonit se“ nebo „padnout“. Vyskytuje se mnohokrát v evangeliích (například Mt 2,11; L 24,52; J 9,38). Vyskytuje se také několikrát v knize Zjevení (Zj 5,14). Jde o uctívání, o chválu, která je doprovázena postojem úcty a zbožnosti. Je nicméně velmi důležité zdůraznit, že slovo *proskuneo* se nevyskytuje v epištolách (tedy v době církve, ve které se právě také nacházíme). Místo toho se v epištolách vyskytuje řecké slovo *latrueo*, tedy „sloužit“.

Proč *proskuneo* v epištolách chybí? Odpověď nacházíme v Janově evangeliu 4,19–24. Ježíš u studny mluví se ženou. Právě poukázal na její hřích a ona se snaží stočit téma rozhovoru tím, že začne mluvit o tom, kde by měli lidé Boha uctívat. Ježíš ji odpovídá zcela nečekaně. Místo toho, aby Ježíš

mluvil o uctívání na určitém místě, mluví o tom, že brzy přijde čas, kdy opravdoví ctitelé budou Boha uctívat „v duchu a v pravdě“.

Tímto Ježíš změnil chápání uctívání, které doposud Židé měli. Odvolával je z uctívání, které se soustředilo na jedno místo a bylo vyjádřeno náboženským obřadem. Místo toho představuje uctívání které je vnitřní, soustavné a ovlivňuje všechny aspekty života.

Nejednalo se ale o něco naprosto nového. Bůh vždy povolával svůj lid k životu v poslušnosti, nikoliv pouze prostřednictvím obřadů a rituálů. Rozdíl je ale ten, že v období církve chrám již není budova. Ježíš v Matouši 12,6 řekl, že „zde je někdo větší než chrám“. Mluvil o sobě! Mluvil o době, kdy on sám bude živý ve věřících skrze Ducha svatého. Ježíš zde není tělesně přítomen, ale naše *těla* jsou chrámem Božím (1K 6,19–20)! Chrátová opona byla roztržena vedví. Už není nic, co by rozdělovalo: nyní Kristus žije v našich srdcích skrze víru (Ef 3,17).

Jak díky této pravdě můžeme tedy rozumět uctívání v novozákonní církvi? Je několik aplikací:

1. Boží přítomnost je stálá, protože Duch svatý žije v nás. V momentě spasení obdržíme plnost Ducha svatého přebývajícího v nás. Židům 13,5 nám dává zaslíbení, že Bůh nás nikdy neopustí. Přestože se tedy můžeme a máme modlit za Pánův tělesný návrat, není zcela přesné modlit se za to, aby Bůh „přišel k nám“ – už je totiž s námi!
2. Na rozdíl od Starého zákona se naše uctívání Boha netýká primárně nedělní bohoslužby. Je pravdou, že nám byl dán příkaz, abychom se setkávali a neměli bychom to zanedbávat, ale hlavní důraz novozákonních setkání věřících spočívá na vzájemném budování. Když společně zpíváme, modlíme se, posloucháme vyučování z Božího slova, máme obecenství u Pánovy večeře, vzájemně se tak budujeme.
3. Jaký je tedy význam uctívání, v němž je zahrnuto vše? Je to *věrná služba a soustavný posvěcený život*. Ať už jíte nebo pijete, nebo cokoli děláte... slavte Boha (1K 10,31). Poddejte svá těla Bohu, nemyslete tak, jak myslí svět a obnovte svou mysl – to vše je vaše „rozumná služba“ (Ř 12,1–2). Když sloužíš tělu Kristovu, uctíváš tím Boha. Ve skutečnosti každá snaha a cokoli děláš, může být vykonáno jako uctívání. Tím se ale všechno poněkud stupňuje. Není pak totiž rozdíl mezi věcmi světskými a náboženskými. Pro křesťana je každý keř hořícím keřem a každá půda je půdou svatou.

Zatímco přemýšlíš o těchto skutečnostech, raduj se z toho, že tvé uctívání Boha není omezeno časem a prostorem. Uctívej Boha tím, že budeš poslouchat jeho příkazy a službou spoluvěřícím. Dychtivě se soustřeď na den, kdy se naše víra stane skutečností, a my se pokloníme před naším Pánem v jeho skutečné přítomnosti.

Jak Bible popisuje uctívání?

Začali jsme Biblickou definicí slova „uctívání“, ale jak by mělo vypadat naše společné uctívání? Nový zákon nám nedává téměř žádné pokyny ohledně bohoslužby zaměřené na uctívání. Existují tedy biblické zásady, kterými se můžeme řídit při našem rozhodování ohledně plánování společných bohoslužeb? Níže si uvedeme devět základních biblických zásad. Později se podíváme o něco podrobněji na to, jak uvedené zásady uplatňovat v našich bohoslužbách.

1. Uctívání je lidskou reakcí na Boží zjevení se člověku

Bůh se nejprve zjevuje člověku a teprve poté na to může člověk nějak reagovat. Toto pořadí nám zjevuje Písmo, počínaje Bohem, který hledá Adama v zahradě (Gn 3,9), a konče Bohem trhajícím oponu v chrámu *odshora dolů* (Mt 27,51). Bůh se vždy ujímal iniciativy. Pavel píše, že neviditelné Boží atributy jsou zřejmě zjevené na jeho stvoření. Tedy to, co o Bohu může být poznáno, je zřejmé. A lidstvo je bez výmluvy (Ř 1,19–20).

Svědectví o Eliášovi a Baalových prorocích popisované v 1. Královské 18 nám popisuje důležitou výpověď o pořadí událostí při uctívání. Tento příběh není primárně o Eliášovi, nebo dokonce ani ne o falešném uctívání – je o Bohu, který se zjevuje svému lidu a přijímá chválu pro to, jaký je on sám. Eliášova modlitba nám zjevuje záměr Božích činů: „Ať tento lid pozná, že ty, Hospodine, jsi Bůh“. Bůh okamžitě ukazuje svou sílu a lidé jej uctívají. Toto je model uctívání: *nejprve* Bůh ukazuje, kdo je, a poté lidé odpovídají chválou.

Uplatnění

Z této skutečnosti pro nás vyplývají tři aplikace. Za první, naše uctívání je soustředěno výlučně na Boha. Ve všem, co děláme, usilujeme o přijetí ze strany Boha. Naším hlavním zájmem není nikdy názor člověka nebo naše přijetí ze strany člověka.

Za druhé, hlavním úkolem vedoucího chval není ostatní věřící inspirovat či nadchnout. Jeho hlavním úkolem ve vedení chval je říci: „Zde je náš Bůh – uctívejme ho!“

Za třetí, podle čeho se máme rozhodovat při zavádění změn při našich bohoslužbách? A jaké změny máme dělat? Měli bychom dělat pouze takové změny, které Boha zjeví ještě více, nebo pomohou věřícím reagovat způsobem, který více odpovídá Písmu.

2. Uctívání musí být založeno na Boží osobě a jeho díle

„Vybízím vás tedy, bratři, skrze milosrdenství Boží, abyste vydali svá těla v oběť živou, svatou a příjemnou Bohu; to je vaše rozumná služba Bohu.“ Tak nás vyzývá Pavel v listu Římanům 12,1. Ale je také důležité uvědomit si, že tento příkaz přichází po jedenácti doktrinálních kapitolách. Pavel ukládá věřícím, aby Boha uctívali, ale teprve poté, co jim vysvětlil, kým již v Kristu jsou.

Ježíšova vzorová modlitba začíná uctíváním: „Otče náš, který jsi v nebesích, buď posvěceno tvé jméno“ (Mt 6,9). Když Bůh uzavírá smlouvu se svým lidem Izraelem, neustále opatřuje svá přikázání připomínkou toho, kdo je: „Já jsem Hospodin“ (Lv 19). Počátkem všeho – a obzvláště našeho uctívání – je osoba Boží. Charles Spurgeon napsal:

Podívejme se, jak Bible začíná: „Na počátku Bůh.“ Ať náš život začíná také tak. Hleďte celou duší především Boží království jako místo svého občanství a jeho spravedlnost jako charakteristiku svého života. Co se týče zbytku, to přijde od Pána bez toho, aby tě to muselo zneklidňovat. Vše, co je potřebné pro tento život a zbožný život „vám bude přidáno“.

Uplatnění

Společné chvály a uctívání jsou založeny na tom, že vezmeme na vědomí, *kdo Bůh je* (jeho osoba) a *co koná* (jeho jednání). Uctívání musí začít vyjádřením jeho jedinečnosti, jinak bude bez moci.

Druhou aplikací je to, že emoce jsou výsledkem obsahu, nikoliv naopak. Události jdou po sobě následovně:

Správné myšlení → správné jednání → správné emoce

Další způsob, jak můžeme rozumět této posloupnosti:

Věřit → poslouchat → cítit

3. Uctívání musí probíhat podle Božích pravidel

Ve čtvrté kapitole Genesis čteme, že Bůh přijal oběť Ábela, ale Kainovu oběť odmítl. Když Izraelité přinesli Boží truhlu na voze zpět od Pelištejců, Bůh nad jejich neposlušností vyjádřil svůj hněv (2S 6). V knize proroka Malachijáše Bůh odmítl oběti, které nesplňovaly Boží požadavky (Mal 1). V celých Písmech Bůh opakovaně vyjadřuje, že jeho děti k němu musí přicházet podle jeho pravidel, ne podle svých. Celý Mojžíšův zákon vyvrací postoje a přemýšlení současné kultury, která tvrdí, že je možné definovat pravdu na základě naší vlastní perspektivy a toho, čemu sami dáváme přednost. Pravdu totiž definuje Bůh.

Uplatnění

Bůh povolává svůj lid k tomu, aby ho uctíval způsobem, který je založen na vnějším a neměnném zdroji pravdy. Některý způsob uctívání Bůh nepřijímá. Pouze vzdorovitý člověk si může myslet, že může k Bohu přistupovat podle svých pravidel. Ryzost je důležitější než pouhá účast na bohoslužbě, protože svým uctíváním odhalíme, co si o Bohu vlastně myslíme.

Za druhé, naše uctívání musíme přizpůsobit Písmu, nikoliv světské kultuře. Není možné spoléhat prostě na to, co funguje, je populární nebo pohodlné – a naše rozhodování by nemělo být založeno na přáních shromážděných věřících. Je třeba se stále ptát: „Bože, jak si přeješ, abychom tě uctívali?“

4. Uctívání je volba

Když Job obdržel zprávu o smrti svých dětí, patrně se mu nechtělo Boha chválit. Ale přesto udělal právě to – padl na zem, klaněl se a prohlásil nejen, „Hospodin dal a Hospodin vzal“, ale také „Budiž požehnáno Hospodinovo jméno“ (Jb 1,21). V takovéto chvíli zármutku si zvolil vzdávat chválu a čest Bohu, který dává a bere. Pavel si v první Korintským 14 volí zcela stejně: „*Budu zpívat chvály duchem, ale budu zpívat chvály i myslí*“ (1K 14,15).

Uplatnění

Uctívání je činnost, nikoliv emoce. Jakákoliv chvála, ať už osobní nebo společná, musí začínat jako skutek vůle – jako volba uctívat Boha bez ohledu na pocity nebo okolnosti. Jakkoli velká příprava nebo emotivní výzva ze strany vedoucího uctívání nemůže *donutit* shromážděné věřící chválit Boha, pokud sami nebudou chtít.

5. Uctívání musí být obětí

Bůh od Abrahama požadoval uctívání podložené obětí. „Vezmi svého syna, svého jediného, *jehož miluješ*“ (Gn 22,2). David taktéž praktikoval uctívání podložené obětí, když mu bylo přikázáno, aby postavil oltář na humně Aravny Jebúsejského. Když mu Aravna nabídl humno jako dar, David odmítl humno přijmout, aniž by za něj zaplatil kupní cenu, a řekl: „Nepřinesu Hospodinu, svému Bohu, zápalné oběti zadarmo“ (2S 24,24).

Bůh chce od svého lidu uctívání, které je úplné a podložené obětí. Ježíš na otázku, které je největší přikázání, odpovídá: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ Ježíš vlastně řekl: *Miluj Boha vším, co jsi*. Miluj ho každou částí své bytosti. Nemiluj ho *jenom* svou myslí, nebo jenom svým srdcem. Taková láska rozškátulkovává tvůj vztah s ním. Bůh musí být uctíván celou naší bytostí, nebo vůbec.

Uplatnění

Bohu k chvále musíme přinést to nejlepší, co máme, ne oběti slepé či chromé. Každý aspekt naší chvály musí být plánován a připraven pečlivě a cílevědomě, neboť přinášíme oběť samotnému Bohu celého vesmíru.

Další aplikací je skutečnost, že podstata společného uctívání spočívá v tom, co můžeme dát, a nikoli v tom, co můžeme dostat. Musíme naprosto odmítnout moderní konsumismus, který kritizuje každou chybu nebo špatnou notu. Nepřicházíme do církve, abychom byli baveni nebo abychom se bavili – přicházíme, abychom přinesli oběť chval Bohu, „Stejně jako Syn člověka *nepřišel, aby si nechal posloužit, ale aby posloužil*.“ (Mt 20,28).

Poslední aplikací je skutečnost, že uctívání je *aktivní*, nikoli *pasivní*. Nemohu mluvit o sborech v Česku, ale většina evangelikálních amerických křesťanů přejalo model uctívání, který je silně zaměřen na představení. Mnoho sborů, které přešly na model „účinkující – obecnostvo“, se alespoň snaží udržet iluzi toho, že Boha ctí prostřednictvím hudby v obecnství, ale většina z toho je opravdu pouhá zábava. Důvodem tohoto selhání je nepochopení skutečného zdroje uctívání (což je Boží zjevení člověku) a *podstaty* uctívání (aktivní a obětující).

Vzhledem ke skutečnosti, že v nové smlouvě je každý věřící knězem, každý z nás by se měl podílet na bohoslužbě, a neměl by pouze sledovat ostatní. Pokud by uctívání bylo zodpovědností jednotlivce nebo vybrané skupiny, ztratili bychom osobní zodpovědnost za vlastní reakci na Boží zjevení. Uctívání pak začneme vnímat jako podstatné jméno, přičemž v naší mysli by především mělo být slovesem – měli bychom se zaměřovat na to, jak Boha uctívat. A nejde opravdu o nějaký hudební styl nebo způsob průběhu setkání. Uctívání odhaluje srdce člověka, kdy může jít jen o oslavu sebe sama prostřednictvím představení. Ale v celých Písmech jsou slova *uctívání*, *služba* a *oběť* užívány téměř jako synonyma. Princip je tedy: *uctívání je obětí, je to osobní skutek či jednání zaměřené na Boha*.

6. Uctívání má sjednocovat, nikoli rozdělovat

Kniha Skutků popisuje několik příkladů, které nám ukazují, jak společné uctívání vede k jednotě. Další den po bohoslužbě ve Skutcích 4 věřící byli „byli jednoho srdce a jedné duše“. Jednota se dále projevovala ve skutcích štědrosti a sebezapření (Sk 4,23–3). Ve Zjevení Jana vidíme úžasný obraz uctívání kolem trůnu, „veliký zástup, který nikdo nemohl spočítat, ze všech národů, kmenů, jazyků a z každého lidu, jak stojí před trůnem a před Beránkem“ (Zj 7,9). K jednotě tedy přispívá samotné uctívání. Jak je to v nebi, by to také mělo být i na zemi!

Uplatnění

Bůh nikdy nezamýšlel to, aby hudební nebo kulturní preference byly zdrojem rozdělení. Naopak zamýšlí, aby jeho lid byl jednoho srdce a jedné duše *v evangeliu*. Hudba je oblast, ve které bychom měli praktikovat svobodu v duchu lásky. Měli bychom pociťovat volnost všude, kde ji tak pojmá Písmo, a měli bychom mít přísná pravidla tam, kde je má Písmo. Mnoho sborů v Americe nabízí několik bohoslužeb, každou s jiným hudebním stylem. Bob Kauflin říká velmi moudře: „Pokud nezvládneme zpívat spolu v jedné místnosti, říkáme tím, že rozdělující síla hudby je větší než jednotící síla evangelia.“

7. Při uctívání musí být zapojen duch i mysl (1K 14,13-25)

Pavel v 1K 14,15 prohlašuje: „Budu zpívat chvály duchem, ale budu zpívat chvály i myslí.“ Toto prohlášení se nachází v kontextu diskuze o mluvení v jazycích, nicméně Pavlovo širší téma se týká toho, že při chvále má být zapojen jak duch, tak i mysl. Porovnejme to s Ježíšovým příkazem milovat Boha každou částí naší bytosti – vůlí, myslí i emocemi. Nestačí uctívat pouze emocemi – nebo pouze rozumem. Uctívání by mělo zahrnovat rovnováhu obou aspektů.

8. Uctívání musí být motivováno bohatostí slova v nás (Ko 3,16)

Pavel nás v listu Koloským nabádá, abychom slovo Kristovo v sobě nechali bohatě přebývat – a výsledkem bude uctívání. To nám také ukazuje krásný obraz mysli, která se zaměstnává pravdou. Když budeme ponořeni do Božího slova, povede to ke zpěvu, jímž je vyhlášována pravda a který povzbuzuje ke svatému životu. Uctívání, jehož zdroj a podstata není v Biblických pravdách, bude bezmocné. Uctívání samo je totiž založeno na Boží osobě a jeho díle!

9. Uctívání musí být podněcováno a vedeno Duchem (Ef 5,18–19)

Efeským 5 nám ukazuje, jaké mají být důsledky toho, že jsme podněcováni a vedeni Duchem: uctívání prostřednictvím hudby nás ovlivňuje zevně („mluvíce k sobě“) i v našem nitru („svým srdcem“). Z tohoto oddílu si můžeme vzít dvě možnosti k uplatnění.

Za prvé, Duch Boží musí být v našem uctívání přítomen. Řecké slovo pro „ducha“ znamená „proud dechu nebo vzduchu“. To je velmi názorné. Ukazuje nám to rozdíl mezi stojatým rybníkem a plynoucím proudem; uctívání tedy může být buď mrtvé a bez života, nebo naplněné životem a Božím dechem. Není zneužitím textu, pokud řekneme, že společné uctívání by mělo být cítit, jinak bude mrtvé a bezmocné. Ale zároveň pocity ani zážitky nejsou tím hlavním cílem. Radosný zpěv je vedlejším produktem toho, že jsme naplněni duchem, což přichází díky poslušnosti a víře.

Za druhé, jak v této, tak i předchozí pasáži (Ko 3) je zpěv považován za příkaz – a také přirozený výsledek působení Božího slova a Ducha. Nejsou zde popsány žádné výjimky pro ty, kteří nemají

rádi hudbu, ty, jimž se nechce zpívat nebo ty, kteří se cítí trapně. Všeobecné kněžství vyžaduje, abychom se aktivně podíleli na uctívání, a ne mu jenom nečinně přihlíželi.

Zabývali jsme se tedy biblickými zásady uctívání. A nyní se pojďme zaměřit na to, jak můžeme tyto zásady použít právě při našich bohoslužbách a v našem sborovém životě.

Písně, jimiž je vyhlašováno evangelium

Ve druhé kapitole Janova evangelia čteme, jak Ježíš vyhnal z chrámu bičem penězoměnce. Převracel jejich stoly, takže se dali na útěk, a volal za nimi: „Odneste to odsud! Nedělejte z domu mého Otce tržnici!“ Tento obraz Božího hněvu nám ukazuje důležitou skutečnost: *Bohu na uctívání záleží*. A pokud je to tak, je naprosto nezbytné, aby věřící rozeznávali, jakou hudbu bychom měli užívat při společném i osobním uctívání.

O bohoslužbě budeme mluvit obšírněji později, nyní se ale omezme pouze na předpoklad, že bohoslužba je událostí, kdy se věřící sejdou k tomu, aby se společně modlili, zpívali a slyšeli vyhlašování Božího slova. Naše bohoslužby se patrně nejvíce odlišují tím, jaké písně při nich volíme.

Co jsou písně, jimiž je vyhlašováno evangelium? A jaké otázky bychom si měli klást, když se rozhodujeme, jaké písně budeme při bohoslužbách zpívat?

Je pravdivá?

Prvním a samozřejmým předpokladem pro píseň je skutečnost, že musí být pravdivá. Ovšemže by nikdo nezpíval píseň, která by hlásala „Ježíš není Bůh“! Ale neměli bychom automaticky předpokládat, že pokud je píseň známá nebo populární, je určitě i přesná. A někdy můžeme zpívat texty, které nejsou pravdivé, aniž bychom si to uvědomovali. Písně, jimiž je vyhlašováno evangelium, jsou písně naplněné pravdou – a standardem, kterým slouží k porovnávání, je pouze Boží Slovo (Jan 17,17).

„And Can It Be“ je úžasná chvála, která popisuje naše spasení a náš úžas nad Boží záchranou. Ale ve druhém verši autor (Charles Wesley) napsal, že Kristus „se zmařil ve všem kromě lásky“, což není úplně pravdivé prohlášení. V listu Filipským 2 čteme, že Kristus „zmařil sám sebe“ (řecké slovo *kenosis*). Nelze tedy říct, že bych se v některých věcech zmařil a v některých nikoli. Takové tvrzení by mohlo být matoucí. Nechtěli jsme přestat zpívat tak krásnou píseň, která je jinak tak pravdivá, a proto jsme v našem sboru pozměnil uvedený verš na „zmařil sám sebe a přišel v lásce“. Tato malá změna přesněji odráží skutečnost Božího vtělení a přitom se do textu písně dobře hodí (v angličtině se to opravdu rýmuje, pozn. překl.).

Někdy jsme v našem sboru zjistili, že některé písně jsou jako celek sice zpěvné, ale celé jejich sloky jsou naprosto nepoužitelné. Mohl bych uvést několik příkladů. Jedním z nich je „Blessed

Assurance“. První a třetí verš jsou dobré, ale druhý nemá oporu v Písmu. Když tedy zpíváme tuto píseň u nás ve sboru, zpíváme pouze první a třetí sloku.

Ale zdaleka nejčastější omyly v textech písní jsou spojeny s chybným pohledem na Ducha Svatého. Při definování výrazu uctívání jsme si řekli, že novozákonní pohled klade důraz *na věrnou službu a posvěcený život*. Také jsme si uvedli, že vzhledem ke skutečnosti, že naše těla jsou chrámem Božím, Duch Svatý v nás přebývá. V momentě spasení dostáváme plnost přítomnosti Ducha Svatého. Například charismatické hnutí m.j. falešně učí, že věřící mohou obdržet druhé naplnění Duchem Svatým *po tom*, co jsou už spaseni. Společné uctívání se tedy stává především záležitostí citových prožitků a mnoho písní pocházejících z tohoto hnutí obsahují výzvy na Ducha Svatého, aby „sestoupil“, „přišel“ a podobně. Toto jednoduše není pravda! Pokud věříme, že Boží slovo je dokonalá pravda a podřizujeme se jeho autoritě, neměli bychom nikdy ve svém sboru dovolit zpívat písně, které jsou v rozporu s Písmem.

Nemyslím to jako kritiku ani nechci být příliš negativní. Naším úkolem není podezíravě zkoumat každou píseň a hledat v ní nedostatky. „Nová“ neznamená „špatná“ a „stará“ neznamená „důvěryhodná“. Ale slova písní jsou důležitá, protože učení je důležité. Bob Kaufin, kterého už jsem citoval, říká: „Písně jsou... teologie. Jsme to, co zpíváme.“ Pokud nám záleží na duchovním zdraví našich spoluvěřících, musíme opatrně hodnotit text každé písně podle Písma.

Prokazuje náležitou úctu Bohu?

Uváděli jsme si, že uctívání má svůj původ v Boží osobě a Božím díle. Naše uctívání je především zaměřeno na Boha. Jak bychom tedy měli uvažovat o evangeliu ve vztahu k písním, které zpíváme?

Podstata evangelia spočívá v Boží svatosti. Boží dokonalá spravedlnost je standardem, kterého jsme nikdy nemohli dosáhnout. Jeho hněv kvůli hříchu byl tím důvodem, proč se odvrátil od svého Syna. Proto bychom měli zpívat písně, které prokazují dostatečnou úctu k Bohu v jeho dokonalých vlastnostech. Bohu nejsme rovni.

Z toho důvodu bychom se měli vyhnout písním, které Bohu neprokazují dostatečnou úctu. Neměli bychom zpívat písně, které zpívají o Bohu, jako kdyby to byl náš přítel. Neměli bychom s ním mluvit ležérně nebo neuctivě. Přestože je pravdou, že můžeme přistoupit k trůnu milosti s důvěrou (He 4,16), stále platí, že náš Bůh je oheň stravující (He 12,29). „Vždyť moje myšlení nejsou myšlení vaše, ani vaše cesty nejsou cesty mé, je Hospodinův výrok. Neboť jako jsou nebesa vyšší než země, tak jsou mé cesty vyšší než cesty vaše a má myšlení vyšší než myšlení vaše“ (Iz 55,8–9). Pokud chceme vyhlášovat evangelium během našich bohoslužeb, budeme zpívat písně, které prokazují dostatečnou úctu našemu Bohu.

Je jasná a srozumitelná?

Nejste vděční za překladatele? Já ano! Jsem vděčný, že mohu číst Boží slovo ve vlastním jazyce, aniž bych musel umět hebrejsky nebo řecky. Jsem vděčný, že se Bůh zjevil skrze Ježíše – skrze Slovo a Světlo, skrze toho, kdo nám dává porozumění. V Bibli jsou rozhodně místa, která jsou obtížná na porozumění, ale Bůh nezamýšlí, aby jeho slovo bylo pro nás tajemným nebo něčím nedostupným. Když sdělujeme evangelium nevěřícím, usilujeme o to být srozumitelní. A pokud

chceme zpívat písně, jimiž je vyhlašováno evangelium, musí být také srozumitelné i pravdy, které zpíváme.

Bylo by na jinou diskuzi zabývat se 1. listem Korintským, 14. kapitolou, obzvláště verši 14–19. Pavel zde vysvětluje věřícím, jak používat mluvení v jazycích. Opakovaně zdůrazňuje, že je důležitější mluvit srozumitelně než pouze upřímně. Proč? Protože Boha uctíváme svým duchem a myslí (v. 15). Uctívání není nějakou bezduchou nirvánou – je to neustálé obnovování mysli (Ř 12,2).

Srozumitelnost při uctívání je otázkou slov. Měli bychom se vyhnout písním, které užívají příliš komplikované výrazy nebo zastaralé obraty. To neznamena, že bychom měli odstraňovat důležité prvky učení nebo se chtít zalíbit nevěřícím. Nechceme ale, aby samotný způsob byl překážkou v komunikaci toho, co chceme říci.

Srozumitelnost je také otázkou myšlení. Když zkoumáš píseň, abys zhodnotil její přínos, nezačínaj otázkou, jak na tebe působí nebo jak zní. Začni otázkou: „Jaké pravdy mě tato píseň učí o Bohu? Bude tato píseň budovat víru mých spoluvěřících a budou chválit Boha pro to, kdo je a co vykonal?“

Usilujte o texty, které jsou jasné. Nezpívejte písně, které jsou tajemné nebo zastřené. Pokud věta nebo obrat nedává smysl a nemůžeš pro ni najít biblické opodstatnění, pak ji nezpívej! Pokud je to matoucí, nebude tím církev budována (1K 14,17). Evangelium má znít jasně a srozumitelně!

Je to nejlepší volba?

Musíme si uvědomit naléhavost úkolu, který je před námi. Dábel chodí kolem jako řvoucí lev a hledá kořist (1Pt 5,8). Na evangelium je veden útok. Věřící bojují o to, aby zůstali pevní ve víře. Bolest je skutečná a náš život je krátký. Můžeme žít 70 nebo 80 let, ale náš život je jako opar (Ž 90,10). Naše bohoslužby bychom měli brát spíše jako nácviky, jako přípravu. Pokaždé, když se setkáme v Pánův den, připravujeme se navzájem na den, kdy budeme společně kolem trůnu uctívat s bezpočtem věřících ze všech národů, kmenů, jazyků a z každého lidu (Zj 7,9).

Toto bychom měli mít neustále na mysli, když vybíráme písně. Nestačí zpívat písně prostě jenom proto, že neobsahují žádné falešné učení nebo se nám líbí, jak zní. Vždy se ptej: „Je tato píseň tím nejlepším a nejjasnějším vyjádřením této pravdy? Použij ji proto, že je v pořádku, nebo protože je to nejlepší způsob, jak vyjádřit tuto stránku evangelia?“

Pomůckou při výběru písní může být něco, čemu sám říkám „pětiletý test“. V našem sboru pravidelně zpíváme celkem zhruba 120 písní. Vždycky se ptám: „Pokud by někdo do našeho sboru chodil pět let, které písně by měl zcela určitě znát? A pokud by někdo chodil pouze na tu část bohoslužby, kdy zpíváme, daly by mu tyto písně plný a přesný obraz Božích vlastností a evangelia?“

Pečlivě vybírej ten nejlepší materiál jak ze starých tak z nových zdrojů. Připravuj písně se zřetelem na naléhavost věčnosti. Každý týden máme pouze velmi omezený čas pro společný zpěv. Pro náš sbor to tedy znamená, že je zde mnoho písní, které bychom *mohli* zpívat, ale neděláme to. Udělali jsme vše pro to, abychom si byli jisti, že ty písně, které zpíváme, jsou ty nejlepší. Samozřejmě, že

ne každá píseň sdělí celé evangelium, ale každá vyučuje nějakou pravdu a dohromady tvoří mozaiku evangelia. A pokud se ukáže nějaká ještě lepší píseň než ta, kterou už máme, představíme ji našemu sboru. Chceme, aby každá píseň, kterou zpíváme, byla pravdivá, jasná a vynikající. Krátkost života to vyžaduje a náš Bůh si to zaslouží.

Bohoslužby, jimiž je vyhlášováno evangelium

Proč je tak důležité mít správné uvažování ohledně společného uctívání? Je to proto, že naše nedělní shromáždění je středem našeho křesťanského života. Robert Rayburn vysvětluje, proč je toto setkání tak důležité:

Když se sejde větší množství lidí, kteří spolu uctívají Boha, jejich zapojení do uctívání je intenzivnější, než kdyby Boha chválil každý sám. Je známou skutečností, že dav lidí společně působí výrazně větší silou, než je součet sil jednotlivých členů takového davu. Podobně požitek skupiny posluchačů symfonického koncertu je větší než požitek jednoho z nich, když by poslouchal tutéž hudbu sám. Bůh vytvořil člověka tak, aby se hlouběji radoval ze společného uctívání než z individuálního a byl jím také silněji inspirován.

Proto nám také pisatel epištoly Hebrejům přikazuje, abychom nezanedbávali svá společná shromáždění (He 10,25) – protože věřící jsou stvořeni tak, aby potřebovali společné uctívání! Pro novozákonní věřící bylo nemyslitelné, aby někdo tvrdil, že zná Krista, a přitom se pravidelně nesetkával s ostatními věřícími. Pavel to uvádí následovně: „Když se sejdete, každý [z vás] má chvalozpěv, má učení, má zjevení, má jazyk, má výklad; všechno ať je k budování“ (1K 14,26).

Pokud jsou tedy naše společné bohoslužby tak důležité, jakou strukturu by měly mít, aby správně prohlašovaly evangelium? Dává nám Nový zákon nějaké pokyny, jak by měly naše bohoslužby vypadat?

Edmund Clowney vytvořil seznam skutečností, které se děly při setkáních novozákonních věřících:

- Společná modlitba (Sk 2,42; 1Tm 2,1; 1K 14,16).
- Čtení Písma (1Tm 4,13; 1Te 5,27; 2Te 3,14; Ko 4,15–16; 2Pt 3,15–16).
- Vyučování Písma (1Tm 4,13; Lk 4,20; 2Tm 3,15–17).
- Vyučování Písma ve spojitosti s lámáním chleba (Sk 2,42; 20,7).
- Zpívání chval a povzbuzování se navzájem (Ef 5,19; Ko 3,15; 1K 14,15; 1Tm 3,16; Zj 5,9–13; Zj 11,17; Zj 15,3–4).
- Dávání chudým jako skutek uctívání (2K 9,11–15; Fm 4,18; He 13,16).
- Přijímání a rozdělování darů ve vztahu se službou diákonů a při shromáždění věřících (Sk 6,1–6; Ř 12,8; Ř 16,1–2; 2K 8,19–21; Sk 20,4; 1K 16,1–4).
- Veřejná vyznání víry (1Tm 6,12; 1Pt 3,21; He 13,15).
- Reakce na chvály a modlitby prostřednictvím souhlasného „amen“ (1K 14,16; Zj 5,14; Ř 9,5; Ef 3,21).

- Vyznání spojená se křtem (1Pt 3,21).
- Díkuvzdání spojená s lámáním chleba (1K 11,24).

Takovýto podrobný seznam je pro nás hodnotným zdrojem informací o tom, z čeho se skládá společné uctívání. Viděli jsme, že v Novém zákoně je důraz ve společném uctívání kladen na budování. Věřící, kteří se setkali první den v týdnu, společně zpívali, modlili se, dávali své hmotné prostředky, lámali spolu chléb a poslouchali vyučování Božího slova.

Přestože tento popis může být užitečný, v Novém zákoně nemáme téměř žádné pokyny, jak bychom měli připravovat a přinášet hudební část našich bohoslužeb. Není nám výslovně řečeno, jaký druh písní máme zpívat (kromě Ef 5,19, což ale není konkrétní), v jakém pořadí bychom je měli zpívat, jaké nástroje při tom používat, ani spoustu dalších věcí, které bychom chtěli vědět.

Je také nutné zvážit kulturní a žánrové preference. Každý sbor je jedinečným složením svých členů. Každá kultura a každá historické období má své vlastní charakteristiky. A co je pravidlem pro jednu generaci, nemusí platit pro tu další.

Zatímco je tedy poměrně jednoduché najít biblické pasáže, které nám dávají obecné zásady popisující uctívání, je mnohem složitější určit, jak by měly naše společné bohoslužby vypadat konkrétně. Pravdou je, že Písmo se nemění, nicméně my neustále rosteme v našem poznání a moudrosti. Dokonalé poznání budeme mít až v nebi. Až do té doby musíme pokorně uplatňovat Písmo a usilovat o poslušnost. Jak píše Pavel v 2. listu Korintským 10,5, uvádíme do zajetí každou myšlenku, aby byla poslušna Krista. Pokud jde o přípravu a obsah našich bohoslužeb, nemůžeme jednoduše spoléhat na to, co funguje, nebo na to, co je pro nás pohodlné. Pokud upřímně zkoumáme Písmo a vidíme, že bychom měli něco změnit, musíme mít dostatek pokory a udělat to – i když by si příslušná změna vyžádala změnu nějaké zavedené tradice.

Nejen, že se musíme Písmu podřídit, ale musíme se mu také soustavně *opětovně podřizovat*, abychom mu porozuměli lépe. A zatímco musíme dělat rozhodnutí v souvislosti s konkrétní kulturou a dobou, ve které žijeme, nemůžeme ze svých osobních preferencí udělat pravidla, která musí ostatní dodržovat. Měli bychom postupovat s volností, kde dává volnost i Písmo, a měli bychom mít přísná pravidla tam, kde je má Písmo.

Je tolik stylů, kultur a preferencí, že bohoslužba každého sboru vypadá jinak. Jak jsme si již uváděli, rozmanitost v uctívání je úžasná, Bohem nařízená skutečnost – v případě, že všichni zůstáváme podřízeni Božímu slovu. Ale je zde jedno kritérium, které by měla splňovat každá bohoslužba kdekoliv na světě, bez ohledu na kulturu, sociální postavení, vzdělání, preferenci nebo styl:

Na našich bohoslužbách by mělo být vyhlášováno evangelium.

John Witvliet popisuje paralelu mezi našimi bohoslužbami a Božími zaslíbeními následovně:

Jako se Izraelský lid shromáždil, aby obnovil svou smlouvu s Hospodinem (Joz 24,1–17), i my se jako křesťané shromažďujeme, abychom obnovili smlouvu, kterou s námi udělal Bůh v Kristu. Naše uctívání je jako bohoslužba obnovením smlouvy, při které jsme shromážděni, abychom znovu potvrdili slib, který jsme dali Bohu v Kristu. Při bohoslužbě obnovujeme sliby, které jsme dali Bohu (a často v nich selhali), a opět slyšíme zalíbení, které nám dal Bůh (a vždy je dodržel!) v Kristu.

Pokud je toto pravda a naše bohoslužby jsou příležitostí k radosti ze smlouvy, kterou s námi Bůh uzavřel, měli bychom je připravovat tak, aby tento důraz byl záměrný, nikoli náhodný. Aby na našich bohoslužbách bylo vyhlášováno evangelium, musí jím být bohoslužby formovány.

Toto není nic nového. Je to schéma používané ve většině historických liturgií, a ty je pochopitelně převzaly z Písma. Bryan Chappel ve své knize *Kristocentrické uctívání* ukazuje, že toto schéma je jasně popsáno v Iz 6, Dt 5, 2K 5–7, Ř 11–15 a Zj 4–21. Posloupnost je možné shrnout takto:

- obdivování,
- vyznávání,
- ujištění,
- reakce (odezva).

Dohromady tyto body sdělují celé evangelium: Bůh je svatý, my jsme hříšníci, Kristus nás zachránil a my reagujeme svou poslušností. Pojdme zvážít, jak tato skutečnost může ovlivnit náš výběr písní.

Už jsme řekli, že uctívání začíná tím, že Bůh se sám zjevuje člověku. Nemůžeme lidi vést k uctívání, aniž bychom jim řekli, kdo Bůh je a co pro nás udělal. Začneme písněmi, které vyhláší Boží velikost, a ne lidské pocity. Můžeme si tak navzájem pomoci, abychom svůj pohled odvedli od nás samotných a shonu celého týdne a místo toho se soustředili na Boží velikost.

Dále by měla být během bohoslužby příležitost přiznat své hříchy a vyznat je Bohu. Wiliam Dyrness tomu říká „zdravý pohled na realitu“. Můžeme spolu s Izajášem říci: „Běda mi, jsem zničen, protože jsem člověk nečistých rtů a bydlím uprostřed lidu nečistých rtů, a mé oči viděly Krále, Hospodina zástupů!“ (Iz 6,5).

Ale je úžasnou skutečností evangelia, že Bůh nás nenechává v našem hříchu. „Jestliže své hříchy vyznáváme, on je věrný a spravedlivý, aby nám hříchy odpustil a očistil nás od každé nepravosti“ (1J 1,9). Po vyznání dejte příležitost k radosti a díkuvzdáním za odpuštění, které nám je nabízeno v Kristu. To je čas, kdy si navzájem můžeme říci: Pokud jsi v Kristu, není pro tebe žádné odsouzení (Ř 8,1)! Je to nádherně vyjádřeno ve druhé sloce chvalo zpěvu: *Before the Throne of God Above* (Před Božím trůnem v nebesích, pozn. překl.).

Když d'ábel vnáší beznaděj, když připomíná vinu mou,

*pohlédnu výš, kde je můj Král, on s hříchem navždy skoncoval
 Spasitel zemřel nevinný, mou hříšnou duši vykoupil.
 Spravedlivý Bůh odpouští, když místo mě jen na něj zří.¹*

A poslední částí příběhu evangelia je *reakce*. Boží milost, která nám v evangeliu byla dána, nás nutí reagovat vírou a poslušností. Odpovídáme dáváním, zpěvem, posloucháním vyučování z Božího slova a přípravou na cestu do světa, abychom vyhlášovali evangelium dalším. Taková byla reakce Izajáše v 6. kapitole poté, co mu byly jeho hříchy odpuštěny. Vyjádřil svou touhu sloužit Bohu.

Výše uvedené schéma není žádným příkazem. Na základě Písma nemáme jak obhájit, že bohoslužba má mít právě jednu píseň z každé kategorie a v tomto pořadí. Ale zvažme, jaká kritéria používáme při přípravě a vedení písní během bohoslužby. Jsou naše volby náhodné? Praktické? Nebo písně pečlivě vybíráme a připravujeme, abychom pomohli ostatním připomenout evangelium a radovat se z něj?

Služba, jíž je vyhlášováno evangelium

Dívali jsme se na to, co znamená „uctívat Boha“ a jak Písma popisují uctívání. Také jsme mluvili o tom, jak připravovat bohoslužby, jimiž je vyhlášováno evangelium a vybírat písně, jimiž je vyhlášováno evangelium. Ale ještě mnohem důležitější než obsah jsou srdce uctívajících věřících a jejich pohnutky před Bohem, kvůli nimž Bohu slouží. John MacArthur moudře řekl: „Nemůžeme měřit úspěšnost služby podle jejího rozsahu, ale podle toho, nakolik jsou její účastníci podobní Kristu.“ Stejně je to i s hudební službou. Můžeme měřit náš úspěch ne podle kvality hudby, jakou hrajeme, ale do jaké míry jsme podobní Kristu a do jaké míry je naše služba věrná Písmu. Níže jsou uvedeny tři zásadní charakteristiky, které by měl splňovat každý, kdo slouží hudbou.

1. Čistota

Pravé uctívání je vnitřní a prostupující, ne vnější a obřadné. Během své pozemské služby Ježíš použil ta nejtvrďší slova na ty, kteří byli navenek spravedliví, ale ve skutečnosti žili v pýše a namyšlenosti. Citoval Izajáše 29,13: „Ctili mne svými rty, ale jeho srdce se ode mne daleko vzdálilo – jejich bázeň přede mnou je naučena z příkazu lidí.“ Řekl, že otec touží po tom, aby ho lidé uctívali „v duchu a v pravdě“ (Jan 4).

Společné nedělní uctívání musí vycházet z osobního uctívání během týdne. Je pravdou, že naše spravedlnost je založena na Kristově díle a ne na našem úsilí. Ale abychom mohli vést veřejné uctívání, musíme být soustavně v modlitbě, růst ve znalosti Písma, vyznávat hříchy a usilovat o správné vztahy s ostatními. Žalm 51 je krásným příkladem neoddělitelného spojení mezi vyznáváním a vyhlášením. Když vyznáváme své hříchy (v. 4), Bůh obnovuje naši radost a naše spasení (v. 12) a poté otvírá naše ústa k vyhlášení jeho slávy (v. 15). Nemůžeme Boha vyhlášovat veřejně, pokud jsme ho nevyznávali soukromě.

¹ Před Božím Trůnem v nebesích – autorizovaný překlad Ivana Šimová.

2. Skvělost

V jedné z nejlepších ukázek uctívání v novém zákoně Marie vylévá svůj drahý olej (který měl cenu ročního platu) na Ježíšovy nohy. Jan nám ukazuje, že důvodem Jidášových námitek byla jeho chamtivost. Ale je pravděpodobné, že i ostatní učedníci se pozastavovali nad tímto očividným plýtváním. Jejich nevyřčená otázka může napadnout i nás: „Nebylo by ekonomičtější věnovat tyto peníze, čas a úsilí na něco potřebnějšího?“

Ale Ježíš velmi oceňuje její skutek oběti. Když svůj čas, energii a prostředky každý týden obětujeme, abychom přinesli co nejlepší uctívání, naše úsilí bude také oceněno. Výjimečnost ve chválách především není o lpění na lidských standardech v hudbě, ale o hlubokém a stálém závazku každého z hudebníků přinést Bohu to nejlepší, co může. Proto bychom měli usilovat o vynikající výkon, který pozornost odvádí od nás a našeho hraní a ukazuje našemu společenství rozmanité bohatství Ježíše a evangelia. Nepřinášejme Bohu oběti, které jsou slepé a chromé. Jako výraz chvály a uctívání přinášíme to nejlepší, co máme.

3. Vlastní nicotnost

Vedení společných chval je službou, která je ve sboru nejvíce vidět. Je snadné se zaměřit na výkon a přijetí ostatních. Když užíváme své dary dané Bohem, abychom přinesli slávu sobě, krademe pro sebe slávu, která právem náleží jen Bohu. „Ne nás, Hospodine, ne nás, ale své jméno učiň slavným pro své milosrdenství, pro svou věrnost“ (Ž 115,1).

Usilujeme o odvedení pozornosti od sebe samých, a proto je naším soustavným cílem chovat se jako Kristus. Odmítáme dnešní kulturu, komercializované představení, které oslavuje vystupujícího a snižuje Boží charakter. Naše modlitba by měla být podobná té Jana Křtitele: „On musí růst, já však se menšit“ (Jan 3,30).

Pocit „nicotnosti“ neznámá, že se budeme ponížovat a ve falešné skromnosti zlehčovat své dary. Jak výstižně píše C. S. Lewis „opravdová pokora neznámá myslet si o sobě méně, ale myslet méně na sebe“. Veďme druhé, uctívejme a služme v duchu pokory, který způsobí, že shromáždění věřící věnují veškerou pozornost Kristu. Měli by každou neděli po bohoslužbě odcházet s tím, že neznají naše jména, ale pamatují si jméno Kristovo.

Závěr

Když se každý týden účastníš společného uctívání, připravuješ se na něj a vedeš ho, usiluj o to, abys vyhlášoval evangelium každou částí své služby. Vybírej písně, které pomohou lidem biblicky přemýšlet o Boží svatosti, lidském hříchu, zaslíbeních, odpuštění v Kristu a reakci věřících v poslušnosti a službě Bohu. Přinášej celou svou službu takovým způsobem, že Bůh bude jasně a mocně vyhlášen a věřící na to mohou reagovat. Pracuj na pěstování služby, která je charakterizována čistotou, kvalitou a pokorou. Tak můžeme pomoci vést naše spoluvěřící k uctívání v „duchu a pravdě“.